

Asia: Haarasuonkankaan tuulivoimaosayleiskaava, kaavaehdotus

Vaalan kunta
kirjaamo@vaala.fi

Lausunto

1 Johdanto

Haarasuonkankaan Tuulipuisto Ky suunnittelee Haarasuonkankaan tuulivoimapuistoa Vaalan kunnan alueelle. Hankkeen kaavaehdotuksessa tarkastellaan 35 (YVA-selostusvaiheessa 39) voimalan rakentamista. Voimaloiden kokonaiskorkeus on 270 m. Hankealueen koko on n.6 700 ha. Alue on ojittamattomia avosoita ja vesistöjä lukuun ottamatta metsätalouskäytössä. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kolmea vaihtoehtoa, joihin sisältyy myös alavaihtoehtoja.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Selostuksessa kerrotaan, että maastonselvitysten yhteydessä löydettyjen jälkien ja muiden merkkien perusteella Kivesjärven reviirin ydinalue on voitu varmuudella paikantaa selvästi Haarasuonkankaan suunnittelualueen ulkopuolelle. Tarkempi ydinalueen sijainti ja sen määrittelyperusteet on esitetty vain viranomaiskäyttöön osoitetussa erillisliitteessä, mutta tätä ei ole toimitettu Luonnonvarakeskukselle.

Vastineista käy ilmi, että kaavaehdotuksessa on huomioitu Luken aiempaa lausuntoa ja muutettu voimaloiden määrää ja sijainteja linnustovaikutusten huomioimiseksi. Lisäksi voimaloiden kokonaiskorkeutta on laskettu.

Hankealue rajautuu Vaarinkankaan (12 voimalaa) ja Turkkiselän (42 voimalaa) tuulivoimapuistoihin. Lisäksi Susisuon hanke (17 voimalaa) sijoittuu (0,1 km) lähes hankkeen rajalle. Yhteensä nämä hankkeet muodostavat laajan tuulivoima-alueen (106 voimalaa). Näiden lisäksi hankkeen ympäristöön (30 km säteellä) sijoittuu 14 eri vaiheissa olevaa tuulivoimahanketta (Kaavaselostuksen s. 300, Kuva 153. Tuulivoimalahankkeet Haarasuonkankaan suunnittelualueen ympäristössä).

Selostuksen mukaan hankkeen että sen yhteisvaikutusten ei uskota vaikuttavan metsästykseseen alueella, sillä vaikutuksia riistalajistoon ei nähdä olevan. Tervajoen Erän metsästysalueista lähes 54 % (ja riistapeltoja) sekä Kaihlasan metsästysseuran alueista n. 44 % sijoittuu suunnittelualueelle. Tervajoen erän alueelle suunnitellaan 25 voimalan rakentamista, Kaihlasan Metsästysseuran alueelle ei suunnitella voimaloiden rakentamista. Selostuksessa esitetään hankkeesta koituvia positiivisia vaikutuksia metsästykselle. Negatiivisia vaikutuksia ei arvioida syntyvän, sillä riistalajiston arvioidaan tottuvan tuulivoimaan.

Natura-alueista Latvakangas (n. 500 m), Sarvisuo-Jerusalemínsuo (4,3 km) sijoittuvat hankealueen läheisyyteen. Sähkönsiirtoreitin läheisyydessä sijaitsee (1,7 km) Tolkansuo ja Joutensuo (640 m) Natura-alueet. Näistä Tolkansuo ja Sarvisuo-Jerusalemínsuo ovat metsäpeuralle tärkeitä Natura-alueita. Metsäpeura käyttää Sarvisuo-Jerusalemínsuon Natura-aluetta etenkin kesällä, vasonta- ja vasanhoitoaikana, mutta myös syksyisin. Yhteisvaikutusten osalta on syytä huomioida, että näiden Natura-alueiden ympärille suunnitellaan myös muita tuulivoimahankkeita.

On hyvä huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta (Uusi päivitetty aineisto on odottamassa käsittelyä Lajitieto.fi tietokannassa: Julkaisematon Natura2000 alueiden päivitys – metsäpeura, (Lajitieto.fi)). Sarvisuo-Jerusalemínsuo ja Tolkansuo kuuluvat tähän päivitykseen.

Yhteisvaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida myös se, että metsäpeurakantaa rajoittaa moni tekijä. Elinympäristövaatimukset ovat korkeat, tilankäyttö laajaa ja Suomessa on lajille sopivia lisääntymiselinympäristöjä vähän. Lähes kaikki laadukkaat suoerämaat on jo asutettu, joten levinneisyyskin on melko suppea ja ydinalueillakin kanta on harva verrattuna esim. hirveen samoilla alueilla. Kaikki nykyiset suoerämaalaikut ovat tärkeitä sijaitisivatpa ne keskellä tai reunalla lajin levinneisyyttä.

Mikäli laadukkaita suoeräkaita menetetään, niitä ei voida kompensoida. Nykyinen peurakannan kasvu ja elinkyky on siis enimmäkseen Suomenselän kannan varassa. Tämä korostaa kaikkien metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden merkitystä ja niitä ympäröivien soveltuvien alueiden merkitystä metsäpeuran kannalta.

Luke näkee siten yhä, että metsäpeuralle tärkeiden suo- ja metsävaltaisten Natura2000 -alueiden ja tuulivoiman väliin tulisi jättää n. 5 km suoja-alue (ks. Skarin ym. 2018, Tolvanen ym. 2023). Suo- ja metsävaltaisten Natura2000 alueiden sisälle tai läheisyyteen on vältettävä rakentamista, sähkölinjoja tai muita infraa, koska ne heikentävät ko. alueen luontoarvoja erityisesti metsäpeuran näkökulmasta. Mitä enemmän alueella tai sen välittömässä läheisyydessä (5 km) säteellä on erilaisia lineaari- tai muita rakenteita, sitä enemmän luonnontilainen alue ja sen laatu metsäpeuran elinympäristönä heikkenee (esim. Wittmer ym. 2007, Whittington ym. 2011 ja anon. raportti 2022).

Luke näkee, että hankkeen yhteisvaikutuksia tässä tarkastellun lajiston ja Natura-alueiden osalta ei ole riittävästi arvioitu. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. Esimerkiksi Kivesjärven susireviirille sijoittuu useita tuulivoimahankkeita, jotka muodostavat laajan yhtenäisen tuulivoima-alueen reviirin erämaisimmille ja rauhallisimmille alueille. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tätä tulisi tarkastella huolellisesti.

Lisäksi Luke huomauttaa, että lajiston tottumisesta tuulivoimaan, ei tällä hetkellä ole tieteellistä näyttöä. Olemassa olevan tieteellisen tiedon perusteella, eläimet voivat esim. käyttää tuulivoima-alueita ja liikkuvat niillä, mutta tuulivoima-alueita käytetään usein vähemmän kuin kontrollialueita tai etäämmällä sijaitsevia alueita.

Lisäksi tulee huomioida, että vaikutukset eivät välttämättä kohdistu ainoastaan suoraan välttämiskäyttäytymiseen vaan populaatiotasolla esim. lisääntymiseen. Mikäli elinympäristö jollain tasolla heikkenee pirstoutuminen myötä, vaikutukset voivat näkyä vasta pidemmällä aikavälillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

On hyvä huomioida, että metsäpeuran levinneisyysalueella Natura-alueiden suojeluperusteisiin on tulossa tarkennuksia metsäpeuran osalta. Sarvisuo-Jerusaleminsuo ja Tolkansuo kuuluvat tähän päivitykseen. Luke näkee, että hankkeen yhteisvaikutuksia tässä tarkastellun lajiston ja Natura-alueiden osalta ei ole riittävästi arvioitu. Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten metsäpeura ja suurpedot. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Siksi Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 09.12.2024 klo 22:56:56.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: